

Posudek k diplomové práci Kristiny Rauscherové
Soužití ruské menšiny s domácími národnostmi v pobaltských státech

Jedním z akutních problémů současné Evropy je bezesporu otázka postavení menšin – etnických, náboženských, jiných – jak se tyto problémy projevují a řeší v různých zemích Evropské unie. Autorka diplomové práce Kristina Rauscherová, si z problematiky vybrala snad jeden z nejkomplicovanějších případů, k němuž se ale postavila s neobyčejným nasazením a problém se pokusila zmapovat zcela nezaujatě ze všech možných stanovisek. Nebylo jí zatěžko vyhledávat údaje po kapkách v celé řadě časopisů a na stránkách Internetu, poněvadž publikací se zpracovaným problémem v celosti je velmi málo a ona byla odhodlaná jít až na kořen věci.

V každé seriózní studii bývá dobrým zvykem nastínit teoretická východiska, tj. projít názory na to, jakou skupinu lidí považujeme za menšinu, jaké je postavení menšin v různých systémech – tedy odhalovat způsoby jejich vzniku i toho, jak se která skupina začleňuje a jaké jsou prognózy na soužití v budoucnosti. K dobrým zvykům přidala autorka i antropologickou studii (Soukupová), která jediná řeší problém pohledem zevnitř, tedy postavení menšiny jako odpověď na chování většiny – vlastně jakýsi obranný postoj, který menšina zaujímá více či méně ve strategii přežití. Toto stanovisko pochopitelně implikuje: menšina je taková, jakou ji většina učiní. Nicméně určité antropologické stanovisko zaujímá i L.Šatava, který odlišuje menšiny od malých etnik, tj. ty, které mají za hranicemi státu velké bratry a ty, které se nemají ke komu vztahovat.

V každé ze tří pobaltských zemí je postavení ruské menšiny jiné a autorka je vysvětluje historickými okolnostmi i dalším kontextem (stav ekonomiky, vzdálenost od Ruska apod.), nicméně společnou mají Rusové, žijící jako menšina ve všech třech pobaltských republikách, možnost návratu do Ruska. Zdá se však, že přijetí těchto zemí do EU poněkud (paradoxně, poněvadž to nikdo nepředpokládal) zkomplikovalo soužití, ježto přijatá pravidla EU bdí nad právy menšin bez ohledu na jejich etiologii a vskutku najednou zmizel tlak na odchod u těch Rusů, kteří byli ekonomickými imigranty a výhodnost postavení oproti Rusku se právě vstupem pobaltských států do EU udržela.

Autorka dále zkoumá postoje příslušníků ruské menšiny podle různých sociologických kritérií ve všech Pobaltských zemích a srovnává je s chováním Rusů v České republice. Vcelku neshledává rozdíl. Zajímavé je sledování postojů a názorů většinových společenství na ruské menšiny v jejich zemích.

Závěr diplomové práce pracuje s prognózou, kterou autorka specifikuje podle jednotlivých zemí s ruskými menšinami odlišně a diagnóza nejhoršího ze srovnávaných konců Rusů v Estonsku vcelku naplňuje očekávání. Malá vůle k začlenění, která se projevuje slabou vůlí k přijetí občanství, znamená vlastně zřeknutí se spoluodpovědnosti za věci společné a znamená tedy jakýsi dobrovolný odsun k marginálům.

K diplomové práci autorka připojila kvalitně zpracované tabulky, diagramy, mapky a další sociologické údaje, z nichž její analýza vychází a které ji mají podpořit. Domnívám se, že i zájemci o sociologické doložení problematiky mohou být spokojeni.

Celá studie se pohybuje ve vysokých patrech kvality a beze zbytku by mohla sloužit jako učebnice k problematice menšin v hodinách Občanské výchovy na středních školách. Je i po formální stránce dokonalá, včetně anotace v angličtině, což ji uschopňuje i k vydání tiskem.

Vzhledem ke všem uvedeným přednostem doporučuji diplomovou práci Kristiny Rauscherové k obhajobě.

Kristina Rauscherová

V Praze dne 21. prosince 2006

PhDr. Věra Halászová